

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Efterretninger

om

Horsens lærde Skole

for Skoleaaret 1841—42.

Med indstøede Bemærkninger.

Indbydelseskrift

til

Hoved-Examen i Horsens Skole

den 14de Septbr. 1842 og følgende Dage.

Af

Rector Mülertz.

Horsens.

Trykt hos N. G. Fogh.

Statens pædagogiska Studiasamling
København V.

Efter at have i foregaaende Aar meddeelt Efterretninger om Skolen og derved tilføiet de Bemærkninger, den lærde Underviisning og Skolevæsenet i det Hele angaaende, hvortil Velighed nærmest frembød sig; vedbliver jeg i Aar paa lige Maade, og vil denne Gang først omhandle nogle af de Gienstande, som i de tidligere meddeelte Efterretninger ere blevene kortere behandlede.

Skolens Indtægt og Udgiwt. Det er en heldig Idee, hvis Udførelse skyldes vor nuværende allernaadigste Konge og Landefader, at der nu for hvert Aars Begyndelse gieres et Overflag over de rimelige Indtægter og Udgifter, som kunne ventes at forefalde for det lærde Skolevæsen i det Hele og hver enkelt Skole i særdeleshed, og at der derefter for hver af Skolerne fastsættes et vist Beløb, som Udgifterne saavel i Almindelighed som for hver enkelt Hovedgjenstand ikke maa overstige. At dette maa bidrage saare meget til Huusholderisthed og Orden, at alle større Udgifter derved blive noiere overveiede og overlagte, at unødvendige Udgifter derved lettere undgaaes, synes, naar der ellers af alle Vedkommende handles med Retssindighed og god Villie, at maatte blive en ligesaa nødvendig som heldbringende Folge. Vel er der mange andre og væsentligere

Ting, som betinge sig en Stiftelses Flor og Gavnlighed; dog indlyser Nødvendigheden af, at ogsaa de fornødne Pengemidler maae være tilstede og nyttes med Orden og fornustig Sparksomhed, for at en Stiftelse skal kunne svare til sin Hensigt. Enhver maa da erkiende det Velgiørende i, at en ordnende Raaad ogsaa i denne Henseende viser sig virksom. Den gode Orden i Egevægten mellem Udgiøvt og Indtægt, udstrakt ved Kongens landsfaderlige Villie til alle Statshuusholdningens Dele, vil ikke blive uden velsignede Virkninger, og give mange Statsindretninger en Fasthed og betrygget Tilværelse, som under andre Forhold kunde savnes.

Hvor meget det lærde Skolevæsens samlede aarlige Indtægt og Udgiøvt udgiør, kan sees af de udgivne Stats-Budgetter for 1841 og 1842 navnlig det sidste S. 104-5. De enkelte lærde Skolers særskilte Indtægters og Udgiøvters Beløb m. m. findes meddeelt i Selmers Academiske Tidender 4de Binds 4de Hefte S. 469-534. Det vil findes mærkeligt, at de enkelte Skolers Udgiøvt er meget ulige; medens de ved nogle, som Romme og Horsens Skole, ikkun udgiøre aarlig omtrent 4200-4800 Rbd., stige de ved andre til 8-9-10000, ja oplobe for Kjøbenhavns Skole til over 12000 Rbd. Aarsagen til denne Forskiellighed er dels de Skatter, enhver Skole har at udrede, da de Skoler, som have betydelige Tiender, ogsaa have Skatterne at svare af dem; dels Lærernes ulige Antal og Lon, da Lærerlønnen ved nogle Skoler f. Ex. i Slagelse, Romme, Nykøbing, Horsens, og Realskolen i Aarhus udgiør omtr. 4000 Rbd. aarlig, medens den i andre af Skolerne stiger til 5-6000, ved Kjøbenhavns Skole endog til 8000 Rbd.; dels Pensioner til afgaaede Embedsmænd, som nogle Skoler fremfor

andre have at udrede; de els Belebet af hvad man kalder Emaaudgioter eller tilfældige Udgioter, hvilket ved nogle Skoler er meget større end ved andre; de els endelig Udgioterne til Skolebygning og Inventariums Vedligeholdelse. Lovens Bud i 2—22—71, at Kirken er pligtig „at holde Skolen og Skoletienernes“ (d: de ved Skolen tiende Embedsmænds) „Bøliger ved Magt“, er nemlig mange Steder ligesom skrevet i Glemmebog, uagtet Budet er gjentaget i Skoleforordningen af 7de Novbr. 1809 § 125, som kun tillader Vedligeholdelsen at ske for Skolekassens Regning, hvor Kirkerne ved specielle Ordninger ere fritagne. Derved paafores imidlertid Skolekasserne betydelige Udgioter, saa at Bygningens og Inventariums Vedligeholdelse nu koster det lærde Skolevæsen aarlig næsten 5000 Rbd. eller saa meget, som en heel Skole kan holdes for. Det synes da paa det Tid, at der i denne Henseende sker en Forandring, og at Skolerne haandhæves i den dem efter Loven tilkommende Ret; og det er aabenbart, at Byrden af denne Vedligeholdelse ikke for nogen enkelt Kirke kan blive saa stor, at den kunde være at ligne med det Tab, som Skolevæsenet lider ved aarlig at maatte ligesom bortkaste et saa stort Beleb, der kunde anvendes langt bedre til Opnaaelse af dets egentlige Diemed. Vil man fra Skolernes Side end frafalde Paastand paa Inventariets Vedligeholdelse af Kirkerne,*) saa bør dog alle Udbedringer el-

*) Det synes, at ogsaa Inventariums Vedligeholdelse er tilforn besørget af Kirkerne, (i det mindste her i Byen), men nu anses de nok sjelden pligtige til at vedligeholde andet end de naaelfaste Ting og hvad dermed kan sættes i Lighed. Vedligeholdelse af Inventarium synes der og nogen Grund til at fritage Kirkerne for nu, da saa mange Ting høre til fornødent Inventarium for en Skole, som man tilforn ikke behøvede eller brugde.

ler Reparationer paa Tag og Fag paa Skolebygning, Rectorbolig og Lærerboliger altid udredes af Kirken, saaledes som det og ved enkelte Skoler endnu finder Sted. I alt Fald kunde der og bestemmes en vis Sum, som Kirken aarlig udbetalde til Skolen til Bedligeholdelses-Udgiøterne. *) Tre Kirkeres faste Indtægter utilstrækkelige, da maa det saavel efter Loven som Sagens Natur være Menighedens Sag at tilskyde det Manglende; og ved den i vor Tid saa smukt vakte Sands for alle almene Anliggender, maa man vente, at saadanne Bidrag med en god Villie ville blive udrede. En saadan Stiftelse, som en videnskabelig Skole, hvor meget gavner den ikke den By, hvor den findes, og det i noget langt mere og høiere end et foretoget Pengeomløb!

Her i Hørsens have Brens 2 Kirker, hvis Kasse er fælleds, altid og det i fuldeste Udstrækning besørget Skolebygningens Bedligeholdelse, Rectors Beboelsesletlighed derunder indbefattet. Si alene Bygningens Bedligeholdelse paa Tag og Fag, men ogsaa Hvidtning i Bærelser Kiocken og Gange etc. (Dog ikke Bærelseres Betræel eller Vægges og Lofters Malning), Olie-maling af Dørre

*) Hævd, eller at Bidrag til Latinskoleus Bedligeholdelse ikke har været krævet i 20 Aar, vil ingen Kirke kunne paaberaabe sig som Grund til Fritagelse for, hvad Loven paalægger. Det er en Velbillie, der paa sine Steder er viist en uformuende Kirke, at man i endeel Aar ikke har krævet det pligtige Bidrag, men dette kan ikke fritage den uden for den forbigangne Tid. — Da Domkirkerne have en Størrelse og Anseelighed, der er dem givet ikke med Hensyn til den By alene, i hvilken de ligge, men til Kirkens Afbenyttelse i hele Stiftets Anliggender, synes der mig at være ikke li den Grund til at tillægge enhver Domkirke, naar den ikke selv eier det Fornødne, Noget aarlig til Hielp til dens Bedligeholdelse enten af hver af Stiftets Kirker eller af hele Stiftet paa anden Maade.

Vinduer og Panceel, ituslagne eller fordærvede Rubers
 Indsættelse, Smedde- og Smedkerarbeide og andre Repara-
 rationer ved Kaffelovne Laase og alle nagelfaste Ting,
 (dog ikke Anbringelse af nye Kaffelovne i Bærelser, hvor
 de tilforn ikke fandtes), Rensning og Vedligeholdelse af
 Vandposten i Gaarden, (men ikke af den i Haugen væ-
 rende Brønd, som Rector selv holder vedlige), Levering
 af Halm til Postens Indbinding om Vinteren, Vinduer-
 nes Tætning med Kalk før hver Vinters Begyndelse, *)
 Vedligeholdelsen af Hegnet om Rectorboligens Hauge, af
 Brolægningen i Gaarden og paa Skolens Fortoug m. m.
 afholdes altsammen af Kirken. Den vedligeholder ogsaa
 Skolens Brandstige og øvrige Brandredskaber; og
 besørger den Skolebygningen tilfaldende Andeel af
 Snekastningen paa Byens Veie om Vinteren. —
 Men foruden den egentlige Vedligeholdelse ere ogsaa
 større Arbejder, som hørde til nødvendig Forbedring og
 Forandring, uden Bægring udforte fra Kirkens Side.
 Saaledes fik i 1834 Skolens Locumer en Ombygning
 og forandret Indretning, som var høilig fornøden; et
 Par Aar senere bleve to af Skolens Kaffelovne, som
 fandtes ikke tilstrækkelig at kunne opvarme Bærelserne,
 forsynede hver med en stor Tromle; noget Panceel, som
 det paa enkelte Steder i Læseværelserne er fundet fornø-
 dent at anbringe, er blevet opsat; og da det Maleri af
 den berømte O l u f W o r m, som hænger over Rectors
 Catheder i øverste Klasse, under forrige Sommers ide-
 lige Regn maatte frygtes at ville tage Skade af Fugtigheden,
 som giennemtrængte de tykke Mure, har Stiftsøv-
 righeden med Byens Kirke=Inspection vilist den Summa-

*) Et eller to Vinduer i hvert Bærelse lades dog utættede for
 at kunne a b i e s; desuden ere samtlige Læseværelser forsyn-
 nede med Ventiler til at give frisk Luft.

nitet at samthkke i, at et Paveel er blevet anbragt ogsaa paa dette Sted, hvorved denne Fare for Fremtiden vil afværges. Ved Rectorboligen blev 1834 gjort en forbedret Indretning af dens Episekammer eller Fadeduur, som og blev forsynet med nye Rækker og Hylde, adskillige Vinduer, hvor Ruderne vare indfattede i Bly, og som vare blevne meget utætte, bleve ombyttede med nye, som have Træsprosser. Senere er i Klokkeret og et Par Kamre Loftene gibsede, (hele Skolen og det meste af Rectors Leilighed har gibsede Loft), et nyt Postetræ og Postlad anbragt ved Gaardens Brønd, nyt Hegn sat om den største Deel af Rectorboligens Pauge, nyt Gulv lagt i Klokkeret; i indeværende Aar bliver lagt nyt Gulv i et af Værelserne, og Glasvinduer i støbte Jernrammer indsættes i Bygningens Tag, hvor der tilforn var aabne Huller. Dette maa være tilstrækkeligt til at oplyse, at Bygningen baade vedligeholdes og forbedres paa Kirkens Regning ligesaa fuldkommen, som om det af Skolens Kasse skulde være bekostet; og ligesom jeg som Rector ikke, foruden den almindelige Vedligeholdelse, begierer andre Forbedringer eller Forandringer end saadanne, som Enhver skal erkende at have været uomgængelig fornødne, saaledes har der ei været end den fierneste Vanskelighed for at opnaae dette; saa at jeg ikke seer, hvorfor ei et lignende Forhold kunde finde Sted ved alle de andre Skoler. Kirke-Inspektionen bestaaer af Sognepræst, Borgemeester, og en af Borgørrepræsentanterne. Eaavel dens tidligere som dens nuværende Medlemmer have ved enhver Leilighed vist al Velvillie med denne Stiftelse, og Forholdet har for mig som Rector ikke havt det fierneste af Ubhagelighed; jeg anfører dette udtrykkelig, for at giøre opmærksom paa, at der er

da vel heller ingen Grund til at tvivle om, at det samme jo kan finde Sted ved de andre Skoler, naar der fra begge Sider vises Rimelighed og Villighed. Og det maa vist nok ansees for at være af største Vigtighed, at den Ting igien kan overalt komme i sin lovbestedte Orden. Hvad de mindre betydelige eller aarlig gienkommende Udbedringer som Værelfers Hvidtning, Tagets Underskielning o. s. v. angaaer, da er det aftalt mellem Kirke=Inspectionen og Skolens Rector, at denne umiddelbar sender Bud efter vedkommende Haandværksfolk, som have Kirkens og Skolens Arbejde, ligesom og bestemmer Tiden til Arbeidets Udførelse; naar derimod større Udbedringer eller Forandringer ere fornødne, henvender Rector sig skriftlig til Kirke=Inspectionen, eller og mundtlig forhandler med den, som da, hvor Sagen er af Betydning, gjør Indstilling til Stiftsøvrigheden. Eignende Fremgangsmaade antages at kunne finde Sted overalt. Og saa har Stiftsøvrigheden viist os den Tillid, at den, naar større Arbejder vare at foretage, har, efterat der først har været gjort Overflag og dets Villighed er bedømt, tilladt dem at udføres efter Accord og uden Licitation. Dette giver, naar man har paalidelige Arbeidere og det fornødne Tilsyn ikke mangler, bedre Arbejde for billigere Betaling, og det var onskeligt, at det, ved Arbejder for det Almindelige, tiere kunde anvendes; men der maa da hos Bestyrelsen og dem, der fore det daglige Tilsyn, være den fornødne Nidkærhed og Samvittighedsfuldhed. Thi der er en stor Forskiel paa, at et Arbejde er udført saaledes, at det netop kan staae for Syn, og at det i alle Maader kan kaldes forsvarligt.

Sporledes det er gaaet til, at Kirkerne mange Steder ophørde at vedligeholde de lærde Skolers Bygninger,

skal jeg ikke kunne sige. Mangel af Formue hos Kirkerne og Uopsætteligheden af de Forbedringer, der skulde udføres, har vel været den første Marsag; maaskee indtraadde der og en Tid, da man var mindre nøielse med Skolernes Ret i denne Henseende, eller under de høie Kornpriser ikke ansaae den Udgiwt for sær betydelig. Ved Reformen 1805-6 fik man adskillige Steder nye Skolebygninger; mueligen have Kirkerne Bestyrere paa enkelte Steder meent, at Kirkens Forpligtelse ikkun angik den gamle Skolebygning. At denne Forestilling ikke kan findes rigtig, vil dog let indlyse, især da det kun var de gamle Skolebygningers Ubrugelighed, der nødde til at gjøre saadan Forandring. Naar det imidlertid ikke mere blev taget saa nøie med at paasee Skolernes Ret, kan man vel tænke sig, at der ogsaa mellem Rectorerne kan have været enkelte, som fandt det behageligere at begiere de attraaede Udbedringer og Forandringer af Directionen end af Kirke-Inspectionen, hvis Medlemmer da og maatte yttre sig om det Hensigtsvarende i de forehavende Arbejder m. m. Saadant bør dog ingenlunde ansees for at sætte en Rector i noget Afhængigheds-Forhold af Med-Embedsmænd, han med Rette anseer som sine Liggemænd, især da det dog er Stiftsovrigheden, hvem, ved deelte Meninger eller betydeligere Arbejder, Afgjørelsen tilkommer. Men det vil være indløsende, at det ved denne Gienstand fornemmelig maa være Stiftsovrigheden derne, som maae bidrage til, at Lovens Bud gaaer i Opfyldelse. Ingen vil saaledes som Stiftsovrigheden være i Stand til at fjerne Vanskeligheder, forene modstridige Meninger, og iagttage Villighed paa begge Sider; Kirkerne og Skolernes Ferdeel og sande Vel vil være den lige dyrbar. Disse Dvirgledsmænds store Ansæelse

vil med en moralsk Styrke fremme en ædel Samdrægtighed mellem Kirke-Inspectionerne og Skole-Forstanderskaberne. Jo større de Summer ere, der ved Forglemmelsen af en klar og tydelig Lovbestemmelse ere allerede gaaede tabt for det lærde Skolevæsen og dets høiere Diemed, des mere tør man med Sikkerhed haabe, at det Attraaede for Fremtiden opnaaes. —

Her følger et Udtog af Skolens Regnskab for sidste afvigte Aar 1841.

Indtægt.

Skolens rentebærende Hovedstol udgjør			
2350 Rbd.; deraf Rente	94 Rbd.	„	ß.
Restancer fra f. N. indkomne	30 —	„	-
Skolen har Kongetienden af Tamdrup og af Hornum Sogne; deraf udgjorde			
Tamdrup Sogns Tiende	902 —	69	.
Hornum Sogns	246 —	2½	.
De saakaldte Degnepensioner fra Boer og Nim, Bierge og Hatting Herreder, samt endeel af dem, der indbetales til Aarhus Skole	265 —	2	-
Skolepenge samt Indskrivnings- Lys- og Brænde-Penge etc.	487 —	48	„
Skolens Andeel af Erkebisp Svanes Legat.	550 —	„	-
Tilskud fra det almindelige Skolefond*)	2800 —	„	-
	<hr/>		
Tilsammen	5375 Rbd.	25½	ß.

*) Dette Tilskud var i det afvigte Aar større end i noget foregaaende. Tilskuddene have i de sidste 6 Aar udgjort: 1836: 800 Rbd., 1837: 1400 Rbd., 1838: 1400 Rbd., 1839: 1200 Rbd., 1840: 900 Rbd., 1841: 2800 Rbd., Middeltal af de 6 Aar lidt over 1400 Rbd. aarlig. I Selmers (ellers saa nøj

Udgiøvt.

Lærersalonen udgjorde alt i alt . . .	4034 Rbd. 18 β.
Regnskabsforerens Godtgjørelse . . .	108 — 5 -
Skatter og Afgifter	176 — 71½ -
Tilskud til Bibliotheket	100 — " -
Udbringinger: ved Sko-	
lens Bøhave	4 Rbd. 36 β.
ved Gymnastik = Red-	
skaberne	7 — 8 -
	<hr/>
	11 — 44 -
Brændsel 78 Rbd. 88 β. Lys og Olie	
23 Rbd. 92 β. tilsammen . . .	102 — 84 -
Forskjellige andre Udgiøvt:	
Redellens Lon	48 Rbd. = β
Kaffelovnsfeining og	
anden Reengjøring	9 — 46 -
Skrivematerialier, Post-	
penge etc.	7 — 65 -
Programmets Tryk-	
ning og Hefning	50 — 10 .
Lændeoppebørselsud-	
giøvt m. m.	17 — 12½ -
	<hr/>
	132 — 37½ -
Udestaaende Restancer	40 — " -
	<hr/>
	er 4705 Rbd. 68 β.
Stipendiekassen. Efter den Adskillelse, som	

agtige) Academiiske Tidender 4de Bind's 4de Hefte S. 524 ere Tilskuddene for 1836, 1837, 1838 feilagtig opgjorte til høiere Beløb; de rigtige findes imidlertid smsteds S. 501. — Ogsaa er smsteds S. 518 Skolens Udgiøvt for Aarene 1837 og 1838, ventelig ved en Trykfeil, opgjorte til resp. 5889 og 5762 Rbd. istedetfor 4889 Rbd. og 4762 Rbd.

for nogle Aar siden blev foretaget mellem Skolens og Stipendiekassens Midler, udgiøre disse sidste nu i Alt omtr. 19000 Rbd., hvoraf 11645 Rbd. danne det ordinaire Stipendiefond, de øvrige dets Overskudsfond. Af hiint udredes de almindelige aarlige Stipendier; af dette de overordentlige Understøttelser, som tildeles fortrinligere Disciple, ogsaa under deres Studeringer efterat de ere dimitterede til Universitetet. I dette indflyder nu ogsaa Overskuddet fra Hanshed Hospital, $\frac{1}{3}$ af Erkebisp Evanes Legat, og Ousted Sogns Konge-Tiende. Denne betydelige Tiende er 1760 skienket Skolen af en i sin Tid hædret Borgere, Jens Jørgen Lindvig, til et Legat til 6 fattige Disciple i Skolen. Da Fundatsen for dette Legat ikke tilførn, saavidt jeg veed, er trykt, har jeg ladet den trykke som Anhang til disse Efterretninger.

I Aaret 1777 skienkede daværende Borgemeester i Horsens Cancellie-Raad Flensborg en Gaards Aul til Skolen til et Legat til Skolebøgers Indkøb til Disciplene. Dette Legat er udenfor Stipendierne, og Uddelingen pleier at finde Sted efter afholdt Skole-Examen, saaledes som Fundatsen foreskriver; da derimod Stipendierne tilførn altid bleve uddeelte paa St. Thomæ Dag den 21de Decbr., og nu gierne uddeles om Sommeren noget efter Snabstingsstid, naar Renterne ere indkomne. Fundatsen for dette Canc.-R. Flensborgs Legat vil findes trykt i Anhanget. Over Legatet føres en særskilt Protocol. Den første Uddeling fandt Sted 1778; i 11 Aar derefter til 1789 levede Giveren, var som første Medlem af Magistraten tilføede ved Børgernes aarlige Uddeling af Rectorerne Tauber, Kraft, O. Worm, og har medunderskrevet i Protocollen. Hvad i den Tid har fundet Sted, tiener da til Fortolkning af enkelte af Fundations

Bestemmelser og som Regel for Fremtiden. Saaledes med Hensyn til det Fortrin, som Fundatsen giver *Byens Børn* (s: Disciple, som ere barnfødte her i Byen, eller hvis Forældre have været Byens Indvaanere), da synes dette vel iagttaget, men det sees dog tydelig, at Flittighed og gode Sæder altid er anseet for den første Fordring, endog om Gøverne synes at have været mindre gode. Ogsaa er det ikke alle de uddeelte Boger, men kun enkelte, der ere givne som Præmie eller saakaldet *Flittigheds-Belønning*, hvorimod den største Deel, med god Foie, ere uddeelt til Opmuntring og *Understøttelse* i Almindelighed. At ogsaa den Discipel, der ikke er egentlig trængende, kan til Belønning for værdig Flid og Fremgang modtage af disse Gaver, siger Fundatsen udtrykkelig.

Ikke alene i Skoleaarene, ogsaa under Opholdet ved Universitetet, er den fattige Studerende trængende til *Understøttelse*. Ligesom derfor landsfaderlige Konger og fromme Forfædre have med christelig Gavnildhed sat Universitetet i Stand til at understøtte dets trængende og værdige Sønner, saaledes har man og særegne Legater til Hjælp for Studerende i deres Universitetsaar. Af et saadant kunne ogsaa visse Disciple fra denne Skole nyde godt. Kammerherre F. L. C. *Beenfæld* til *Serridslevgaard* med Fru *E. C. født Lichtenberg*, (en Datter af den hæderlige *Stats-Raad Lichtenberg**) i *Horsens*, der

*) Stammefaderen til *Lichtenbergernes* hædrede Slægt, *Hans Lichtenberg*, blev fordrevet fra *Todskland* i *Trediveaarskrigen* og begav sig først til *Grønningen*, siden til *Glensborg*. Hans Sønnesøn *Hendrik Lichtenberg*, *Kiøbmand* i *Horsens*, har her stiftet vigtige Legater, hvis *Tuldbyrkelse* for det meste var overdraget til hans Søstersøn, den berømte *Stats-Raad Geert Lichtenberg*, som blev optaget i den danske *Adelsstand* 1739.

i saa mange Maader har været en stor Velgierer med denne By), have nemlig oprettet den Stiftelse, som kaldes Veenfeldts og Lichtenbergs Fideicommiss, hvorved bl. a. ogsaa en uformuende Præsteson af Boer Herred, som fra Horsens latine Skole dimitteres til Kiøbenhavns Universitet, er tillagt i 3 Aar under sit Ophold der 100 Rbd. aarlig. Fundatsen for denne Stiftelse af 25de October 1800 med senere Tillægsbestemmelser, hvorved isvrigt ogsaa mangfoldige andre Gaver til gudelig Brug ere skienkede, vil, forsaavidt den kan siges at vedkomme Almeneheden, findes trykt i Anhanget. Det vil deraf sees, at det kun er en Præsteson fra Boer Herred, der bliver Student fra Horsens Skole, som har Afgang til dette Legat under sit Ophold ved Universitetet, da dette, naar ingen saadan gives, har anden Bestemmelse, navnlig at det først anvendes til Udstyr for en Præstedatter, som samme Aar bliver giwt, hvis Fader er Præst i Boer Herred. Gaaer der i eet og samme Aar meer end een Præsteson af Boer Herred til Universitetet fra Horsens Skole, og de ere lige trængende, da har den Fortrinet til Legatet, som har faaet det bedste Testimonium, men den anden kan da gives Expectance paa Legatet til det næste Aar.*) — I svrigt maa bemærkes, at dette Legat nu langt fra ikke har sin oprindelige Størrelse. Fideicommisset var den 5te Jan. 1813 stort 44800 Rbd. d. Cour.,

---

*) Det Udtryk i Fundatsen (i den særskilt trykte Udgave S. 8, her i Anhanget S. XVI): „ligesom der og kan i Henseende til Præstedottrene gives ligesaadan Expectance paa det følgende Aar, som ovenfor ved Præstesonner er meldt“, er ventelig at forstaae saaledes, at denne Expectance maa gives, naar det ikke til det næste Aar kommer nogen qualificeret Præsteson, da denne ellers efter det Foregaaende maa have Fortrinet.

der da bleve omfrevne til 19752 $\frac{1}{8}$ Rbd. Solv eller til 440 $\frac{2}{3}$ Rbd. Solv for 1000 Rbd. d. Cour. Ved Tab under den forrige Bestyrelse sank Hovedstolen end videre til 19176 Rbd. 71 β. Solv. Som Følge af denne Hovedstolens Førringelse udbetales dette Legat nu med 132 Rbd. Solv, saa at den Studerende, der oppebær det, faaer i de 3 Aar 44 Rbd. aarlig. Eiden 1829 staaer dette Fideicommis under Bestyrelse af Hr. Justits-Raad Rader, R. af D., Borgemeester i Horsens.

Disciple ne. Skolen talde iflor i Septbr. 27 Disciple, hvis Navne og Forældre findes i Efterretningerne for f. N. Ved Examen udgik 3 Disciple, og 3 bleve dimitterede til Universitetet. Efter Examen bleve i Skolen optagne:

Carl Emil Hansen, Son af Pastor Hansen i Lundum, hidtil underviist i Ribe Skole, og
Gerhard Tetens, Son af Byens Sognepræst, hidtil underviist i Aalborg Skole.

Efter Halvaarsexamen i Foraaret og senere ere end videre i Skolen indkomne:

Frederik Ludvig Erik Smith, Son af Landmand Adamus Smith, Eier af Sønder Haugen i Bendsyssel
Jens Valdemar Stern, Son af Skolens Overlærer
Lorenz Theodor Adamussen, Son af Glarmester Adamussen her i Byen
Harald Bendt Dahl, Son af afdøde Lieutenant Dahl til Mindstrup, nu Stiffson af Woller Schwarz i Fegholm Mølle
Christian Riidsen Gustav Mandix, Son af afd. Gaardeier F. Mandix, nu Stiffson af Landmand Svendsen i Grumstrup.

Skolen har saaledes nu 28 Disciple, fordeelte i Classerne saaledes. Fjerde Klasse: N. P. Klug, J. F. Utke, Ch. M. Kragballe, J. C. Wilstrup, P. C. Utke, J. P. Rosendahl, og N. S. Feveile. Tredie Klasse: B. S. B. Bernth, L. B. N. Kragballe, J. E. Ch. Holst, C. C. Hansen, J. F. C. E. Larsen, N. Helms, N. J. S. Warford, P. Ch. Glud, og C. D. M. N. Horn. Anden Klasse a: C. Amfinck, M. C. B. Carstensen, J. E. Gørjel, F. M. Laurisen, P. Ch. B. Love, J. C. Stallknecht. Anden Klasse b: G. Tetens, F. E. G. Smith. Første Klasse: J. B. Storm, L. T. Abmussen, S. N. Dahl, Ch. K. G. Mandix. — Af disse 28 Disciple ere 14 Sønner af Embedsmænd, 7 af Borgere, 7 af Landmænd; 16 ere at anses for indenbyes, 12 udenbyes. — De 2 overste ventes i Mar at blive dimitterede til Universitetet. — I Skoleaarets Løb er ingen Discipel udgaaet af Skolen.

Examina. Af de tre unge Mennesker, som Skolen i år dimitterede til Universitetet, fik H. F. Plesner ved *Examen artium* Hoved-Characteren *laudabilis*, J. Bernth og Ph. Th. Davidsen *h. ill.* De tre, som Skolen dimitterede 1840, toge den befalede Anden Examen saaledes, at D. Vinzer blev udmærket, F. C. Bruun fik Hoved-Characteren *laudabilis*, Dolberg *h. ill.* Af de fra Skolen tidligere Dimitterede, der som Fortræffligere have i deres Universitetsaar oppebaaret overordentlig Understøttelse af Stipendie-Overskuds-Fonden, har C. M. Müller, dimitteret herfra 1836, taget theologisk Attestats med et hæderligt *laud.*, og har derefter med Understøttelse fra Universitetet tiltraadt en videnskabelig Reise.

I Skolen holdes, foruden Hoved-Examen i September, efter Skoleforordningen en Halvaars-Examen,

som tildeels er en skriftlig Prøve, ikke maa vare over en Uge, og her altid holdes lige før Paaskeferien; og to Fierdingaars- eller Qvartal=Gramina, den ene strax før Juleferien, den anden i Slutningen af Juni. Af disse ere de to sidstnævnte anordnede meest til Rectors egen Underretning om Underviisningens Gang og Børnenes Fremgang, hvorfor det i Skoleforordningen er ham overladt, om han selv vil prøve Disciplene, eller lade dem i sin Rærværelse prøve af vedkommende Lærer. Da disse foreskrevne 4 Gramina om Aaret altid ville tage nogen Tid fra Underviisningen, har man foreslaaet at affstaa nogle af dem; imidlertid er der dog en Deel af sig for at beholde i det mindste de tre af dem. Den Gientagelse af det Læste (Repetition), som de give Anledning til, maa i Almindelighed ansees som gavnlig og tiene til at gjøre Disciplene, især de yngre, der meest behøve det, faste i det Lærte; ved en god, grundig, og logisk nøiagtig Underviisning (og saaledes burde al Underviisning i en lærd Skole være) er dette af ikke liden Vigtighed; og de kunne meget godt indrettes saaledes, at de just ikke behøve at medtage saare megen Tid. Den af disse Prøver, der bedst kan undværes, er den Fierdingaars=Gramen, som holdes sidst i Juni, hvilken jeg og undertiden har ladet bortfalde. Halvaars=Gramen er nemlig holdt undertiden ikke saa meget længe iforveien; ved de to tidligere Gramina i Skuleaarets Løb har Rector sædvanlig tilstrækkelig lært at kiende Underviisningens Gang, og kan i alt Fald underrettes om, hvad han endnu maatte behøve at vide, ved at overvære den daglige Underviisning, ligesom Disciplenes daglige Glid bliver ham bekendt ved Gstersyn af de i hver Time givne Characterer; i Sommermaanederne er der og forholdsvis

mindre Læsetid, fordi Ferier optage endeel af Tiden i Sommerhalvaaret. Derimod, som fra en Skole er foreslaaet, at ophæve den Fjerdingaars = Examen, der holdes for Juleferien, forekommer mig ikke lidet betænkeligt, som almindelig Regel, saalænge man skal have mere end een Examen om Aaret. Fra første October til Juul er nemlig en ikke kort, og det en sammenhængende, sædvanlig ved ingen Fridage afbrudt, Læsetid; at denne Tids gode Anvendelse tilberlig paasees, synes dog at være af megen Vigtighed; den Maade, Skolearbeidet begynder paa i ethvert Fag, i hver Klasse, af Lærer og af Lærling, bliver tidt af stor Indflydelse for det hele Skoleaar. Finder en Rector efter den anstillede Prøve noget at bemærke, det være sig med Hensyn til en Lærers Underviisningsmaade eller til Disciplene, har det sin store Nytte, at deslige Bemærkninger fremføres saasnart som muelig; er et heelt Halvaar hængaaet, og det endog den større Halvdeel af Læsetiden i et Skoleaar, kunne Bemærkningerne muelig komme vel tilde. Iøvrigt indrømmer jeg, at hvad der ved disse Gramina skal opnaaes, lader sig under en feriantig Bestyrelse for en Deel ogsaa opnaaes ved andre Midler. Ogsaa var det i det Hele vistnok saare uønskeligt, at der ved al Studering hoes og blev ikke saa meget læst til Examen, som det nu finder Sted; men skal der i alle Fag vedblive at være saa mange Gramina, som man nu anseer fornødne, gaaer det nok ikke an at lade Prøverne i Skolerne ophøre.

Da det er en Sag af Vigtighed, at disse Gramina i Latinskolerne, saaledes som de nu engang ere paabudne, ikke skulle tage for megen Tid fra Underviisningen, bruger jeg ved denne Skole følgende Fremgangsmaade. Den daglige Underviisning standser ikke

hverken ved Fierdingaars- eller Halvaars-Examen, men vedbliver hele Skolen igiennem, alene med Undtagelse af den Klasse, hvor Rector holder Examen. Ved Quartals-Examina vælger jeg dertil de Timer, da jeg ikke selv underviser. Paa denne Maade bliver Underviisningen ved at gaae sin Gang uden nogen Afbrydelse undtagen i enkelte Timer. Lærere og Disciple underrettes naturligtvis om, hvad Tid jeg vil komme i hver Klasse, og i hvilket Fag der hver Gang vil blive examineret. — Ved Fierdingaars-Examen giver Rector alene Characterer, men disse indføres ikke i nogen Protocol: Rector meddeler det Fornødne om Provens Udfald i hver Discipels Characterbog. Ved Halvaars-Examen derimod censurerer den examinerende Lærer tillige med Rector, og de efter fælles Overlæg givne Characterer indføres i Examen-Protocollen saavelsem i Characterbøgerne. — Hoved-Examen, som varer 14 Dage, lod sig forforte til den halve Tid, naar der blev examineret paa een Gang i to Bærelser; men ligesom den derved maaskee for Disciplene vilde tabe noget af den Svittidelighed, som vist nok fortæner at bevares, saa vilde og Censur-Arbejdet paa den Maade blive mere byrdefuldt for Skolens Lærere, der da saagodtsom uafbrudt maatte være paa Skolen i Examen-Tiden. Rector vilde da heller ikke kunne være tilstede ved den hele Examination, hvilken Tilstedeværelse jeg dog anseer for at være af Bigtighed. Denne Forandring har jeg derfor ikke hidtil troet at burde indføre her. —

Underviisningen. I Fag-Fordelingen stætte med Directionens Tilladelse en liden Forandring fra Skoleaarets Begyndelse, saa at Lærer Bohr overtog en Deel af Latinen i øverste Klasse, og Rector Francken i samme Klasse, hvorimod Lærer Bendz fik Mathematik-

Undervisningen ogsaa i de lavere Classer. Rector har som tilforn havt et Antal af 18 egentlige Læsetimer, Overlærer Storm 29 (med særskilt Godtgjærelse for de 6), og hver af de øvrige Lærere paa een nær 23 Timer om Ugen.

Følgende er til *Examen artium* at angive af dem, som i Aar ventes at blive dimitterede til Universitetet. I Latin: Livius 1ste, 2den, 4de, og 5te Bog, Callusts *Catilina*, Cicero *de officiis* 1ste og 2den Bog samt *Cato maior* og *Valius*, 7 af Ciceros *Taler* nl. for *Archias*, *Ligarius*, *Marcellus*, og de fire mod *Catilina*, af *Horats* de to første Bøger af *Oderne*, samtlige *Epistler* og *ars poet.*, *Virgils Æneide* 1ste og 2den Bog, *Juvenals* 14de *Satire*. *Wadwigs* og *Wadens* lat. Sprog lære, *Meiers* romerske *Oldsager*, *Ramlers* *Mythologie*. — I Græsk: *Xenophons memorabilia*, alle 4 Bøger, *Homers Iliade* 1ste-5te Sang, *Herodotus* 1ste og 3die Bog. *Klug* har tillige læst 6te Sang af *Iliaden* og 4de og 5te Bog af *Herodotus*. *Langes* græske *Grammatik* og *Schaafs* *Oldsager*. — I Hebraisk *Genesis*. *Klug* har tillige læst de ti første af *Psalmene*. *Lindbergs* mindre hebraiske *Grammatik* med *Tabeller*. — *Religion* er læst efter *Fogtmans* og *Herslebs* *Lærebøger*; af det græske N. T. er gennemgaaet *Matthæi* og *Johannis* *Evangelier*. *Historien* er gennemgaaet efter *Estrup* og *Rosfoed*, *Fædrelandets* efter *Suhns* *Haandbog*; *Geographie* efter *Riise*, men den gamle *Geogr.* efter *Schaaf*; *Mathematik* efter *Ursins* *Lærebog*. I Fransk er læst *Borrings* *Etudes lit.*, og *Reichmanns* fr. *Sprog lære*; i Tydsk *Hiorts* *Læsebog*, *Schillers* *Nederlandenes Opstand* og *Wallenstein*, *Hiorts* større tydske *Sprog lære*. De fornødne *skriftlige* *Døvelser* ere gennem hele *Skoleriden* *anstillede*.

I øvrigt er i dette Skoleaar følgende læst og gennemgaaet i de forskellige Classer.

Latin. Første Klasse har lært Begyndelsesgrundene af Sproglæren; 2den Klasse *b* den største Deel af Grammatiken og tillige tydet c. 10 Blade i Gedikes lat. Læsebog. Anden Gl. *a* foruden Grammatiken læst 9 Levedsbefriavelser i Cornelius, og to Bøger af Phædrus; de to ældste Disciple tillige en Bog af Julius Cæsar. Her er begyndt at giøre latinske Stile, hvilket fortsættes i de to høiere Classer. Tredie Klasse: Ciceros 4 Taler mod Catilina og Taler *pro lege Manilia*; foruden Gientagelse af den paradigmatiske Deel af Grammatiken er efter Madvig's lat. Sproglære gennemgaaet de to første Afsnit af Syntaxis. I denne Klasse begynder Øvelsen i skriftlig Oversættelse fra Latin paa Dansk, hvilken fortsættes i øverste Klasse. Fjerde Klasse: 5te Bog af Livius, Ciceros Tale *pro lege Manilia* og de 4 mod Catilina, Cicero *de officiis* 1ste og 2den Bog (desuden er en Deel af 3die Bog gennemgaaet til Øvelse i *Extemporal-Oversættelse*), 1ste Bog af Horats's Breve, 2den Bog af Virgil's *Æneide*; af Madvig's Sproglære Syntaxis til § 399; Oldsager og Gudelære som tilføit.

Græsk. Anden Klasse *b* har begyndt paa den græske Sproglære. Anden Klasse *a* læst en større Deel af Sproglæren og tydet i Langes Materialier, de to Ældste 34, de øvrige 30 Sider. Tredie Klasse: *Xenophons memorabilia* 1ste og 2den Bog, hele Grammatiken; den Øverste første Bog af Herodot Cap. 1-110. Fjerde Klasse: 3 Sange af *Iliaden* og een Bog af *Xenophon*; men den Nederste een Sang af *Il.* og 1ste Bog af *Herodotus*. Oldsager som tilføit.

Hebraisk. Tredie Klasse har gennemgaaet det

vigtigste af Grammatiken; den Øverste tillige læst de 3 første Capitler af Genesis. Fjerde Klasse: den Nederste læst 12, de øvrige 20 Capp. i Genesis, og samtlige den hele Gramm.

Dansk. Her er Underviisningen fortsat paa den Maade, som i forrige Aars Efterretninger tilkiendegivet.

Tydsf. Første Klasse Bresen ams tydske Læsebog S. 1-11. Anden Klasse en større Deel af D. Wolfs Læsebog. Tredie Klasse Hiorts t. Læsebog S. 268-384. Fjerde Klasse samme Læsebog S. 565-644; nogle af Disciplene tillige Schillers Wilhelm Tell; alle Hiorts større t. Gramm.

Fransf. Tredie Classes 2den Afdeling gennemgaet efter Vorrings *Etudes litt.* S. 1-22; øverste Afdeling samme Læsebog S. 11-22, 54-71, 80-88, 110-116, 187-192; Alle det fornødre af Spreglæren. Fjerde Klasse: Vorrings anf. Lsb. S. 22-219. Leichmanns fr. Grammatik.

Religion. Første Cl. gennemgaet de to første Capp. af Valles Lærebog og en Deel af den bibelske Historie. Anden Cl. Lærebog Cap. 1-3 og 7-8; hele Daugaards og Stokholms bib. Historie; adskillige Psalmer. Tredie Cl. Fogtmanns Lærebog S 1-85, Ferslebs bib. H. forfra til 8de Periode. Fjerde Cl. Lærebog S 1-63, bib. Hist. S. 1-110.

Historie. Første Klasse har læst efter Rosoeds fragm. Fremstill. forfra til Socrates. Anden Cl. Fædrenelandets Historie under Kongerne af det Oldenborgske Huis. Tredie Klasse samme Afdeling af Fædrenelandshistorien; af den almindelige Historie efter Estrup S. 114-151; og har desuden faact en kort Oversigt over de europæiske Rigers Historie, hvorved Kongerækkerne i samt-

lige Ager ere lærte. Fjerde Klasse har gennemgaaet Frankriges, Engellands, Spaniens, Portugals, Nederlandenes, og Italiens Historie gennem hele Middelalderen og den nyere Tid, samt efter Suhms Haandbog hele Dannemarks og Norges Historie.

Geographie. Første Klasse har udførlig gennemgaaet Indledningen, Europas Vierge, Floder, Lande *rc.* efter Ingerslevs korte Lærebog til Norge og Sverrig. Anden Cl. har læst den større Lærebog til Kongeriget Nederlandene. Tredie Klasse ligel. efter Ingerslevs større Lærebog forfra til Spanien. Fjerde Cl. omtrent det samme Pensum.

Mathematik. Første og anden Cl. have havt Øvelse i practisk Regning, efter Ursins Regnebog. Tredie Classes nederste Part gennemgaaet efter Ursins Lærebog Arithmetik § 1-36, Geometrie § 1-33; øverste Part end videre i Arithm. til § 55, i Geom. til § 86. Fjerde Klasse hele Arithmetiken og den plane Geometri efter Ursins Lærebog.

Naturhistorie. Første Klasse har læst efter Funtzes Lærebog til S. 22. Anden Cl. endeel af Pattedyrene og Fuglene. Tredie Cl. ~~hgl.~~ en almindelig Indledning til Naturhistorien og Indledningen til Plantelæren.

Det er enhver Lærers ligesom enhver Opdragers sidste Maal: at gjøre sig selv overflødig. Med andre Ord: enhver Skolemand maa søge at bringe sine Disciple saa vidt i Kundskab og Færdighed, at de, inden de forlade Skolen, kunne begynde at gaae videre paa egen Haand; ligesom og de Unge bør søges saaledes befæstede i Klærlighed til det Gode, i Sædelighedsfølelse, og kristelig Tro, at de efter endt Skoletid kunne, i det

mindste for en Deel, overlades til sig selv. Der er fra Skolelivet til Universitetslivet en vigtig og betydningsfuld Overgang. Have de Unge i Skoletiden været saagodtsom uafbrudt under Opsigt og under Veiledning: de blive da sædvanlig ved Universitetet langt mere sig selv overladte, maae arbeide for en stor Deel paa egen Haand, ogsaa i Livets Anliggender tidt veilede sig selv. Det synes mig da at paaligge en Skole at drage Omsorg for, at denne Overgang ikke skal være alt for brat, ikke skal, saavidt saadant lader sig forebygge, blive skadelig enten i videnskabelig eller i moralsk Henseende. At Hovedmiddelet til dette Niemeds Opnaaelse maa søges dels i de erhvervede Kundskabers Grundighed og (saavidt Skoleundervisningen naaer) Fuldstændighed, dels i de gode Grundsetninger og den forædlede Tænkemaade, Ungdommen ved den hele Dannelse i Skolen maa have erhvervet; derom ville vel Alle være enige. Men ogsaa paa anden Maade kan en Skole søge ligesom at forberede til denne vigtige Overgang. Det er i denne Idee, at jeg fra den Tid, jeg tiltraadte Reetoret her, har indført den Brug, som er omtalt allerede i forrige Aars Skolefterretninger S. 26, at Candidaterne eller de unge Mennesker, som ventes at blive dimitterede, gives med Skoleaarets Slutning det meste af Skoletiden fri til eget Arbeide især til Repetition, dog saaledes at man forvisser sig om, at Tiden tilborlig anvendes efter Bestemmelsen, og at disse Disciple, foruden i Stilletimerne, møde paa Skolen 1-2 Timer om Ugen for hvert Fag, at de kunne giøre Rede for, hvad de i Ugens Løb have læst. Denne Fristid har begyndt fra Sommerferien eller endog tidligere, naar Alt, hvad der skulde gennemgaaes paa Skolen med disse Disciple, var tilendebragt, stundum fra

Juli eller endog Juni Maaaned's Begyndelse, hvilket har rettet sig efter Omstændighederne. Det synes mig saare vigtigt, at Discipelen allerede i Skolen faaer noget mere Ovelse i at arbejde paa egen Haand, mere Raadighed over sin Tid og Flid, at han ikke ved Universitetet skal vedblive at trænge baade til en Leder og Driver, eller endog, liig en af Buret udsluppet Fugl, skal misbruge den givne Frihed. Det er og aabenbart, at en flittig Discipel ved saadan Hjemmeflid kan faae meget mere udrettet, end naar han daglig skal sidde 6-7 Timer paa Skolen, at han ved saaledes at overarbejde det Lærte kan samle ordne og overtænke det Hele, medens Læreren's Veiledning vedbliver at tilbyde ham Hjælp i at faae det Utydelige opklaret, muelige Huller stoppede o. s. v. I 9 Aar har Tingen nu af mig været forsøgt, og det er saa langt fra, at jeg skulde have seet skadelige Følger deraf, at jeg meget mere maa ansee den fortrinlig til at beforde en god, grundig, selvstændig, paa egen frivillig Anstrængelse bygget, Udvikling; hvorimod den vel synes mig mindre tienlig, dersom man vilde bringe Disciplene til egentlig at glimre ved en Examen; i hvilket Fald man vistnok helst maatte beholde dem under sin umiddelbare Veiledning lige til Bortgangen fra Skolen; men at ville til d a n n e de Unge med bestemt Hensyn til at kunne glimre ved Examen, maa ansees for heel uværdigt for en Skole, og ingen s a m v i t t i g h e d s f u l d Skolebestyrer kan lægge an paa sigt. Si heller er det Tilfælde nogenstunde modt mig, at en Discipel har spildt eller misbrugt den ham saaledes til eget Arbejde givne Tid og Frihed, der da og strax vilde blevet ham berøvet. Forsaavidt andre Skolemænd maatte have prøvet denne Ting, vilde det være meget ønskeligt at høre deres Tanker derom. Men inden Tingen forso-

ges, maa man først have saadan Mand og Tone blandt Disciplene, at man med Tryghed kan saaledes overlade dem noget mere til sig selv og giøre Regning paa Lyst til Arbejde, Billighed til Pligtosfyldelse, og en kiærlig Verbødighed mod Forældre og Foresatte, hvis Villie da er den Unge en Lov. Men saadan god og smuk Tænkemaade skulde dog være al og især den videnskabelige Underviisnings Frugt!

Blandt de udvortes Ting og Foranstaltninger, der tiene til at haandhæve god Etik og Orden i en Skole, anseer jeg det for at være af meget stor Vigtighed, at enhver Discipel ikkun har Udgang til den Glas-ses Løseværelse, til hvilken han hører, og under intet Paaskud maa begiye sig ind i nogen anden Klasse, det være sig en højere eller en lavere. Dette overholdes der-for ved denne Skole paa det nøieste; naar da en Disci-pel har noget at begiere i et andet Løseværelse, maa han i Gangen banke paa Glas-sens Dør, hvorfra da een gaar ud til ham. Mellemdørene mellem Glas-serne maa ingen Discipel gaae igiennem; de aabnes kun af Lærerne, be-nyttes endog kun undtagelsesviis af disse, der, naar det finder Sted, ere anmodede om at lukke efter sig. Og-saa er det foreskrevet, at der ordentligviis ikke maa bankes paa nogen Glas-ses Dør, efter at Underviisningen i den er begyndt; skal altsaa noget f. Ex. Vandfort e. a. hen-tes i en anden Klasse, maa man i Forveien betænke, at saadant skal bruges, og have hentet det inden Underviis-ningens Begyndelse. At Disciplene, naar de ere komne i deres Klasse, strax sætte sig hver paa sin Plads, og kun efter Tilladelse eller paa Grund af særdeles Nød- vendighed maae forlade denne, saa at altsaa ingen Om-løben i Glas-serne taales, saalidt som Stoi eller anden

Uorden, inde eller ude, vil man indsee ligeledes at høre til nødvendig Skoleorden. Dennes Haandhævelse i det Hele er ifølge Tingens Natur en særdeles Pligt for Lærerne, ligesaa ueftergivelig som en ordentlig Undervisning og en samvittighedsfuld Benyttelse af Skoletiden. At Disciplene ikke bør stikne eller ridse i Borde eller andet Skolens Behave, følger vel af sig selv; og Lærerne ere her anmodede om at fratage Disciplene Knive, naar de uden Tilladelse have dem i Hænder udenfor Skrivetimerne. Ikke mindre er det klart, at Disciplene ere pligtige og maae tilholdes at vise deres Lærere og Foresatte al *Urbødig*hed; og Enhver vil indsee, at dette maa og kan finde Sted, uden at Ungdommen derfor behøver at forkues, eller i nogen Maade at vænnes til Trællestid. Al sømmelig Frihed er dem tilstødt udenfor Skolen. — Man ansee i øvrigt ikke flige Regler for Pedanteri og unødvendige Smaaating! *Non sunt contemnenda ut parva, sine quibus magna constare nequeunt.*

Ved en Stiftelse, hvor det kommer saa saare meget an paa Lærernes redelige og noiagtige Samvirken saavel som paa Tidens gode Anvendelse, vil det indsees, at det er af den største Vigtighed, at enhver Lærer er i rette Tid tilstede paa Skolen, og at Læsetimerne, hvad Skoleforordningen udtrykkelig byder, begyndes og endes til rigtig Tid. Saavidt muelig passes det derfor, at Skoleuhret gaaer lige med Byens Klokke. Da det imidlertid endog med den bedste Villie kan skee, at en Lærer enkelt Gang, (lidt maa det for den retsindige ei indtræffe), ikke er tilstede paa Klokkeslettet, er det her gjort til Regel, at enhver Lærer i sin Klasse vedbliver at undervise, indtil hans Afloser kommer; da først standser han; ere

de Lærere, som skulle afløse hinanden, alle tilstede paa Skolen, men i andre Classer, da begyndes Afsløsningen af den, som, efter at Klokken er slaaet, først er færdig. Vilde enhver Lærer holde op i det Dieblif, Klokken slaaer, og den afsløsende ei endnu var kommet tilstede, kunde megen Tid gaae til Spilde. At det ikke er en Lærer tilladt at gaae bort fra sin Classe, forend Eftermanden er kommet, siger Skoleforordningen udtryffeligt. — Ved det Ophold i Underviisningen, som finder Sted ved hver Timestiftning, da Disciplene sædvanlig ere udenfor Skolen, (se Efter. for f. N. S. 25), er det af den største Vigtighed, at dette ordentligviis aldrig varer over de bestemte 5 Minutter, ligesom og, at Underviisningen i hver Classe strax derpaa tager sin Begyndelse; i modsat Fald kan ved saa mange Ophold ogsaa megen Tid daglig tabes fra Underviisningen. Det paaligger derfor den inspectionshavende Lærer at paasee, at Opholdet ikke varer længer end den bestemte Tid. Dog er det dermed ingenlunde denne Lærer overladt at forlænge dette Ophold, men enhver Lærer, der bemærker, at Tiden er forløbet, har ei alene Ret men er pligtig til at kalde Disciplene ind. — I øvrigt er det naturligtviis ikke nok, at der læses eller undervises i den bestemte Tid. Hovedsagen er, at dette tillige skeer paa rette Maade, med Kiærlighed til Sagen, og Omhu for Ungdommens sande Vel. Herom lader sig imidlertid ingen Regler give; det maa udvinde af Vedkommendes Vdelsind og Samvittighedsfuldhed. Men da dog visse Hærskrifter for det Udvaltes og til daglig Ordens Haandhøvelse findes fornødne, om end for den brave Lærer det meste deraf falder af sig selv, har jeg troet at burde meddele disse her vedtagne Bestemmelser, som en ikke kort Erfaring har lært mig at

være tienlige, og som jeg derfor antager ogsaa at kunne være Andre til Nytte.

Stipendier. Ligesom i de foregaaende Aar er af de almindelige Stipendier ikke mere indstillet eller af Directionen bevilget at udbetales end de 5 Rbd., enhver Discipel har at erlægge for Lys og Brænde. *)

For indværende Skoleaar er Stipendie-Understøttelse tilstaaet efterfølgende Disciple.

- a. Høieste Stipendium, at udbetale 5 Rbd., at oplægge 45 Rbd.: Klug, F. Utke, M. Kragballe, Rosenbahl.
- b. Mellemste Stipendium, at udbet. 5 Rbd., at opl. 30 Rbd.: Vilstrup, S. Utke, Hansen, E. Kragballe.
- c. Laveste Stipendium, at udbetale 5 Rbd., at oplægge 15 Rbd.: Feveile, Holst, Barfoed, Larsen, Horn, Carstensen.

Fri Underviisning er tilstaaet, fra 1ste Octbr. G. Amsinck og F. Lauritzen, og fra 1ste April F. Smith og W. Storm, sidstnævnte som Son af Skolens Overlærer, hiin i Hensyn til, at han tidligere har havt dette Beneficium. De øvrige Fripladsjer bleve ubesatte.

Det af afgangne Gaard-Gæst og Student Davidsen i sin Tid stiftede Legat til to fattige og sluttige Di-

*) Endnu af sidstafvige Aars Skoleprogrammer sees, at der er Skoler, hvor der er udbetalt Disciple en Stipendiehielp af 8:10 Rbd. Dette er, naar de 5 Rbd. fradrages, som Discipelen igjen skal betale til Skolekassen, en Understøttelse af 3:5 Rbd. i et Aar. Der maa være en stor Trang tilstede, hvor en saadan Hielp skal være af Nødvendighed, og der er, synes mig, megen Grund til at frogte, at en saa ringe Understøttelse ikke anvendes efter Bestemmelsen til at afhjælp virkelig Trang. Langt heller da oplægge Alt, eller i alt Fald give enkelte i høiere Grad Trængende en mere flækkelig Understøttelse.

disciple i Horsens Skole er for i Aar tildeelt Disciplene P. Klug og P. Rosendahl, til hver 10 Rbd.

Af Flensborgs Legat blev efter Examen i Septbr. f. A. Boger uddelte til S. F. Plešner, P. Klug, J. Wilsrup, P. Rosendahl, M. Kragballe, B. Bernth, E. Holst, C. Horn, J. Warfoed, E. Kragballe, E. Larsen, og C. Amsinck. Efter Halvaars-Examen i April d. A. blev lignende Opmuntring og Belønning J. F. Utke til Deel. Af disse 13 Disciple kunne de 8 henregnes til Byens Vorn.

Af de unge Mennesker, som i Aar ventes at blive dimitterede til Universitetet, har P. Klug under sin Skolegang oppebaaret af Stipendierne (Davidsens Legat derunder indbefattet) 240 Rbd., og har et Oplag af 165 Rbd. F. Utke har oppebaaret 135 Rbd. og har et Oplag af 120 Rbd. Værdien af de af Flensborgs Legat uddelte Boger er heri ikke medregnet.

Af Studerende ved Universitetet, som have været Disciple i denne Skole og herfra ere dimitterede, er Understøttelse af Stipendiekassens Overfludsfond i Aar tilstaaet J. F. Ingerslev, P. J. L. Laub, C. B. H. Tingshus, C. F. Bruun, O. Vinzer; derhos er ogsaa nogen Hielp tilstaaet Ph. Th. Davidsen i Betragtning af hans godtgjorte Flid og yderlig store Trang. — Af Disciplene i Skolen er overordentlig Understøttelse tilstaaet Klug, Rosendahl, Larsen, E. Kragballe, Larsen. For nogle af disse er Understøttelsen anvendt til at skaffe dem nogen privat Underviisning, der ansaaes gavnlig for dem; saaledes have for Tiden to Disciple derved Underviisning i Musik.

Ikke kan jeg slutte disse Efterretninger for indeværende Aar uden med vemodige Følelser at dvæle ved Mindet om en nylig borttryffet Fædresmand, som denne Skole med Glæde tæller blandt sine Fostersønner: *Wdlingen* Geheime=Legations=Raad Professor P. O. *Brondsted*, Commandeur af Dannebroege og Dannebrogsmænd. Fra tidlig Ungdom ved *D. Worm*, hvis kæreste og navnkundigste Discipel han blev, gjort fortrolig med Grækenlands og Latiums videnskabelige og Kunst=Arbejder, nærrede han stedse en brændende Kærlighed til disse, fik Leilighed til paa en lang Udenlandsreise (1806=13) og dermed forbundet Ophold i Grækenland at indsamle en sielden Skat af lærde Indsigter og erhverve en ualmindelig Dygtighed som Kiender af Oldtidens Konstsager, Monter, og andre deslige Gjenstande. Som Professor ved Universitetet, som Bestyrer af den store kongelige *Montsamling*, og ved sine Skrifter fik han Leilighed til at lade sine store Kundskaber ogsaa blive Andre til Gavn, ligesom han og af Regjeringen blev brugt i diplomatiske Sendelser. En ikke liden Deel af sit Liv kom han saaledes og ved Kongens Høimodighed til at tilbringe i Udenlandet. Her udgav han ogsaa sit store Vært *Voyages dans la Grèce* i to Foliobind, hvoraf han ogsaa har skienket denne Skoles Bogsamling et Exemplar, i hvilket han kalder sig „Prof. O. Worms taknemmelige Discipel.“ Denne Kongens troe Mand, den indsigtsfulde Lærde og Oldgrandfker, hvis Navn var hædret ikke i Fædrelandet alene men i hele Europa, den smagfulde Videnskabslærer, de Studerendes faderlige Ven, og navnlig en stor Belynder af denne Skoles Disciple, er blevet os ved en brad Død berøvet. Han døde som Universitetets Rector magnificus i indeværende Sommer, smertelig savnet af Fædrenelandet og mange Enkelte, af Høitstaacende og Lave, hjemme og ude.

Anhang.

Fundats til sex fattige Disciple i den latinske Skole af Jens Sorgen Lindvig.

Gud allermægtigste til Gode og min fattige Næste til nogen Hielp udi sin Trang og Nød hafver jeg understrefue Jens Sorgen Lindvig Indvaaner her udi Horsens i christelig Betragtning af den store Guds Naade imod mig, og i mange Maader beviste Belgierninger, gifvet og foræret, fra mig og mine Arsvinger, ligesom jeg her ved gifver og forærer den mig tilhørende Dusted Eogns Korne Korn= og Dvæg=Tiende, anslagen for Hartkorn efter nye Landmaalings Matricul 27 Tonder 6 Ellepper, beliggende i Skanderborg Amt Boer Herred; samme Tiende er bortfæstet til Belærværdige og Høilærde Hr. Nicolai Langballe i Snetterop, deraf svares aarlig til hver Mars 26de April rede Penge eet hundrede og tolf Rigsdaler, skriver 112 Rbd., alt efter meddeelte Fæstebrevs videre Formelding.

1. Til sex siger sex fattige Discipler udi denne Byes latinske Skole vil jeg herved gifve og forære, ligesom jeg hermed gifver og forærer (næstefter de 40 Rbdaler, Hospitalet er tillagt udi bemeldte Dusted Eogns Tiende) de overskydende Penge af bemeldte Dusted Eogns Korn- og Dvæg=Tiende, sem er 72 Rdlr., siger halvfierdes Indstykke og to Rigsdaler. Samme 72 Rdlr. betales af Borgermester og Raad, (der aarlig oppebærer Tiendens Afgift) til hver Mars 26de April til den som hafver Fundat-

sen under Hænder til Uddeling til ermeldte 6 fattige Skole-Discipler.

2. Eligeledes hafver Kirkerørgen at betale 6 Rdlr., siger sex Rigsdaler, til den som hafver Fundatsen under Hænder til Uddeling til de 6 fattige Skole-Discipler i den latinske Skole, af den Fundats, jeg har tillagt Kirken og den latinske Skoles Bygning udi Hering Sogns Konge-Korn-Tiende; videre refererer jeg mig til Kirkens Fundats.

3. Foruden bemeldte 78 Rdlr., siger halvfjerdesindstyve og otte Rigsdaler Fundats til bemeldte latinske Skoles Disciple, skal og i sin Tid blifve dem til Fundatsens Forbedring, at naar Dusted Sogns Konge-Korn og Dvæg-Tiende bliver fæstledig, da Indfæstningen saa vel og kan blive forbedret, alt at komme bemeldte 6 Skole-Discipler tilgode; mens Hospitalet ei videre at nyde af Tiendens aarlige Indkomst end de (det) tillagte 40 Rdlr., siger fyrgetyve Rigsdaler, som alletider forste Prioritet er og bliver til Hospitalets 2de Guler, alt efter min derom indrettede Fundats.

4. Bemeldte sex fattige Discipler i denne Byes latinske Skole, som Sognepræsten og Magistraten her i Byen tilligemed Rectoren her ved Skolen hafver at udsoge, først af Byens fattige Discipler, hvis Forældre ere dode, eller og fattige Guler, som ere uformuende, saa vel og andre uformuende Forældre, hvoraf bemeldte sex fattige og tilligemed stikkelige samt lærvillige Discipler nyder ugentlig enhver til Kostpenge tyve og fire Skilling, som udi et Aar eller 52 Uger beløber sig til halvfjerdsindstyve og otte Rigsdaler, skrifver 78 Rdlr.

5. Det formenes et, at jo udenbyes fattige Discipler, som er eller kand komme i denne Byes latinske

Skole, maae og have Deel i dette Legatum, naar som helst indenbyes Discipler deraf først vorder forsinnet, fremfor de udenbyes.

6. Hafver Disciplerne deres Forældre levende, og (de) ere her i Byen, kan dem Pengene maanedlig forud leveres, mens de som ere udenbyes fra, saavel som og dem her i Byen, hvis Forældre ere dode, de have Frihed at ephøre dem en Leilighed her i Byen til deres Episeqvarter, og da skal Verterne, Tid efter anden, hos dend, som Fundatsen har under Hænder, anamme Pengene paa Disciplernes Vegne, mens Disciplerne ingenlunde at leveres Pengene udi Hænderne, hvorved de kunde blijve anlediget til at anvende Pengene til Unytte.

7. Oftbemeldte sex Discipler og Skoleborn skal et alene, som i foregaaende 4de og 5te Post er mentioneret, være de fattigste og dertil meest trængende, (først af Byens, siden af udenbyes trængende), mens endog saaledes, at de fører en ædruelig og skikkelig Levnet, vilse sig flittig i deres Skolegang, saa og lærvillig, samt vel skikede til at befordre deres Foretagende, saa at der kand være godt Haab om deres Studeringer i Fremtiden. Mens dersom mangler slig Haab, og (de) enten findes uskikkelige, eller unyttig bortdrifver Tiden ved Skolen, hvortil jeg vil hafve embedet nuværende Rector og alle Successorer i Embedet vilde behage at gjøre det bekendt for Segne-Præsten og Magistraten, da tillige at foreslaae en anden Discipel udi dens Eted, som er fattig og trængende til at nyde af dette Legatum.

8. Skulde det nogentid imod Forhaabning see, at denne Byes latinske Skole maatte vorder affasset, da maa dog dend herudinden fattige Disciplers

Legatum, under den Allerhøiestes Bredt og Straf,
ingenlunde her fra Stedet oprykket eller forflyttet, mens
bemeldte sex Skole-Disciplers Legatum, som er halvstier-
besindstyre og otte Rigsdaler, skal da henhøre til denne
Byes 2de Kirke, som er Kloster- og St. Jøbs Kirke.

9. *Executores testamenti* vil jeg have allertienestelig ombudet, at de vilde behage at overlevere til nuværende Rector, eller hans Succesfor i Embedet, en rigtig Copie efter denne Original, som herudinden findes mentioneret for sex fattige Discipler i denne Byes latinske Skole. Originalen bliver henlagt i Stiftes-Kisten tilligemed flere dertil hørende Documenter.

10. Ligeledes vilde *Executores testamenti* behage til dette Legatum for de sex fattige Discipler i den latinske Skole at lade en Protocol forfærdige, hvorudi Fundatsen Ord efter Ord at indføres, derefter indskrives Disciplernes Navne, som er tillagt at nyde Deel af dette Legatum, ligeledes indskrives bemeldte Disciplers Forældres Navne, hvad heller de ere inden- eller udenbyes, og ved Aarets Ende lader Fundats-Forvalteren sig udi bemeldte Protocol af Sognepræsten, Rectoren og Magistraten qvittere.

Hvorved jeg tillige recommanderer Alle og Enhver, nuværende eller efterkommende geistlig og verdslig Dyrighed, samt Rector i den latinske Skole, med ydmyg og indstændigst Begjæring at de for den allerhøieste Guds Skyld, deres egen Ære, og de fattige Disciplers Bedste saaledes dermed vilde omgaaes, som af mig i min Genfoldighed herudi er specificeret og foreskrevet. Og hafver *Executores testamenti* at lade 4 eenslydende Gienparter forfærdige, (som jeg ei selv i levende Live det besøger), den første tilligemed Original-Skibderne

og Bjenpart af Fæstebrevet paa Tienden udi Stifts-Ri-
sten at indlægges, den anden at levere til Sognepræ-
sten her paa Stedet, den tredje til Magistraten her paa
Raadstuen at overleveres, og den fjerde til mine Arf-
vinger, som dermed, saalange nogen er til, hafver Ind-
seende, at alleting oprigtig omgaaes, ikke tvilende, at
Enhver herudinden jo handler saaledes, som de for den
allerhoieste Gud paa hans store og strænge Doms Dag
self agter at ansvare og bekiendt være.

Til Bekræftelse hafver jeg dette mit Gave-Bref, og
indbemeldte tvende Fundatser (som blifver under eet Bind)
med egen Haand underskrevet samt min Signete hostrykt.

Datum Horsens den 16de April 1760.

J. J. Lindvig.
(L. S.)

Cancellie-Raad og Borgemeester Flensborgs Legat til Indkiøb af Skolebøger til fattige og flittige Disciple.

Uf en ærbodig Taknemmelighed imod det guddommelige
Forsyn, som altid har lagt sin Velsignelse i mine Ei-
endomme, og overøst mig og mine Vorn med utallige
Belgierninger; til en erkjendtlig Erstatning for den frie
Underviisning og gavmilde Understøttelse, mine tre Søn-

ner har nydt i Horsens latinske Skole, som efter en lykkelig tilbagelagt Lovbane ved Academiet alle ere kaldede til Præster; *) kiender og tilstaaer jeg underkrevne Andreas Glensborg, Kongelig Majestæts Cancellie-Raad, Borgemeester og Byefoged i Horsens, samt Herredsfoged og Skriver i Boer og Nim Herreder, med min fiære Hustru Anne Cathrine Stephansbatters Samtykke, at have bortgivet til Horsens latinske Skole et saakaldet Gaards Aul her paa Horsens Mark N 18, som Rasmus Sorensen Aulsmænd for nærværende Tid har i Leie for 8 Rdlr., med alle dertil liggende Agre og Enge i alle Marker, Græsgange, Fævanding, og alle tilhørende Eiendomme Herligheder og Rettigheder, intet i nogen Maade undtaget. Alt dette skal til evig Nytte og Eiendom følge og tilhøre Horsens latinske Skole saaledes, at den aarlige Leie deraf, det sidste Mars Leie, som til næstkommende Michelsdag er forfalden, iberegnet, af Skolens Forstandere ved Kirkeværgen besorges oppebaaret og leveret til Rectoren ved Skolen, at han efter bedste Kundskab om Disciplenes Trang og Flid anvender dem til Skolebøgers Indkøb til fattige og flittige Disciple, **) eftersest de i enhver Lectio efter

*) Det er værd at lægge Mærke til, hvorledes i Fortiden et gudeligt Sind saa tidt vilsde sig ogsaa i Gaver til det Almindelige, og i Lust til at vederlægge, hvad man selv eller Ens Nærmeste havde oppebaaret som Understøttelse, naar Forsynet siden gav Evne dertil.

**) Ved Skolebøger forstaaes dog, hvilket den Uddeling, som fandt Sted i Giverens levende Live og Nærværelse, udviser, ikke alene Bøger, som bruges ved den daglige Underviisning i Skolen, men ogsaa saadanne, som i Almindelighed kunne tjene til Kundskabers Føregælsse og Aandsdannelse hos Ungdommen.

deres forskellige Fremgang efter sidste Skole-Forordning kunde behøve, allerhelst for Væns Børn, saafremt de ere ligesaa trængende som de fra Landet og ei give dem, som ere udenbys fra, det allermindste efter i Stræbsomhed og Studerelyst.

Bøgerne, som af Rectoren indløbes, skal indbundne uddeles, og naar nogen, hvis han saa er, stiondt han ei just er trængende eller barnfødt i Byen, ved overordentlig Flittighed udmærker sig fremfor Høben, ved enten at gjøre hastigere Fremgang end andre, eller og ved at kæmpe sig igiennem naturlige Mangler med uforsagt Mod, om han end ikke naaer dem, som har heldigere Sinds-gaver, skal han til Nærting for hans usædvanlige Lærvillighed belønnes med en nyttig indbundet Bog, med den af forgyldte Bogstaver paa Bindet indtrykte Paaskrift Flittigheds Belønning efter sidste allernaadigste Skole-Forordnings 62 Art.

I Uddelingen for den bloite Fattigdom staae til Side for den trængende Virksomhed, og den mageløse Driftighed og Veivrelse for at gjøre Kæmpeskridt i Videnskaberne og vee mod Naturen som imod Strømmen har alene Fordring paa Pritsvinding og Udmærknings-tegn, som man ei forsigtig nok kan uddele, at de ei ved deres Almindelighed skal tabe deres Værd, eller ved deres Bekostelighed blive alt for steldne. Disse Skolebøger og Premier skal strax efter Examen, naar *ingeniorum* Prove er holdt, i Sogne=Præstens, een eller flere af Magistra-tens, Høernes og Disciplenes Overværelse, af Skolens Rector uddeles, deels fordi Rectoren paa den Tid har de Flittiges Fremvert endnu i frisk Minde, og upartist kan tildeemne Enhver sin fortiente Belønning, deels og at de til Academiet gaaende, isald de gjøre sig værdige

VIII

til Priisbelønningen, ei skulle see sig den berøvet eller blive stødt fra den Vre, som vil giøre Professorene opmærksomme paa dem ved Academiet. Ved Bogernes Modtagelse skal enhver Discipel i Bogen, som for denne Fundats indrettes, egenhændig qvittere til en bestandig Sikkerhed saavel for Giveren som Uddeleren. Naar nærværende Leieaccord med Rasmus Sorensen om ovenmeldte Gaards Aul er tilende, som udløber til Michelsdag 1778, skal denne, ligesom de øvrige Gaards Aulinger som tilhøre Skolen, stilles til offentlig Auction for Fremtiden, at Leien kan udbringes til det høieste.

Over bemeldte Gaards Auls Indkomst skal indføres Regning hvert Aar udi den dertil paa min Befestning indrettede og leverede Bog, naar Priisbelønningen er uddeelt, med Forklaring under Indtægt, hvormegent Leie af bemeldte Gaards Aul det sidst forgangne Aar er indkommen, hvilke Bøger derfor er indkøbt, og hvad hver haver kost, men under Udgift enhver Discipels Navn, hvorfra og hvem han er, som nogen Bog er tildeelt, Bogens Navn, og hvad den haver kost. Skulde noget overblive, som ei var indkøbt Bøger for, et Aar, fores det til Indtægt næste Aar. -- Denne Bog forbliver udi Rectorens Bevaring, men forevises og paategnes af Skolens Forstandere hvert Aar, naar Uddelingen er skeet, og ovenmeldte Rigtighed derudi er indført.

Det skal aldeles være forbudet at sælge eller afhænde dette Gaards Aul, eller henlægge det til anden Brug, end det af Giveren er bestemt til, eller, ifald denne for Vhen og Egnen umistelige Skole skal, imod Alles Duffe, nogentid friste den samme Etkøbne, som mange smaa Skoler har haft, at gaae under, og dens Formue blive henlagt til en anden Skole; saa skal dog denne

min Gave blive i Byen, og henlægges til den fattige danske Skoles Nytte paa samme Maade, som nu til den latinske. Det samme skal og gielde, isald Leien enten skal blive misbrugt eller anvendt paa anden Maade end som Stifteren har fastsat.

Jovrigt tviler jeg ikke paa, at jo den nuværende og efterkommende Sogne-Præst, Rector, og Magistrat i Horsens med al Glid vil søge at vedligeholde og forevige denne christelige velmeente Gave, at den ikke nogentid skal forfalde eller blive unyttig anvendt.

Af denne Fundats har jeg forfattet trende eenslydende Exemplarer, det ene at indlevere til Stifts-Risten, det andet til Sogne-Præsten og Magistraten for at glemmes paa Byens Raadstue og deraf til Vedkommende at udfærdige Gienpart, som skal indføres i den behørig Fundats-Protocol; og det tredie at forblive hos mig, og efter min Dod hos mine arvelige Descendenter, som Skolens Forstandere cengang om Aaret, isald det forlanges, skal give Underretning, om med Leien af dette Gaards Nvl forholdes efter denne Fundats. I Mangel deraf bor det andrages og paatales for vedkommende Dyrighed.

Til Bekræftelse under min Haand og høstrykte Signet.

Horsens den 22de September 1777.

A. Flensborg.

Hdtog af Kammerherre S. L. C. Beenfeld til Serriidslevgaard og Fruen E. C. fødte Lichtenbergs Sidei Commis Disposition af 25de Oct. 1800, ræd

samme Giveres senere testamentariske Bestemmelser, (der under 31te Juli 1807 bleve Kongelig allernaadigst stadfæstede), forsaavidt Noget derved er skienket til det Almindelige.*)

Deres Kongelige Maajestæt til Danmark og Norge bestaalter Kammerherre og Land = Staldmester jeg Frederik Ludvig Christian Beenfeldt og jeg Elisabeth Catharina Beenfeldt født Lichtenberg giøre vitterligt. Da os under 2 Jun. 1780 allernaadigst er forundt Kongelig Bevilling paa Testamente at giøre, og vi paa Grund af samme har forfattet en testamentarisk Disposition, hvorledes vi har bestemt, at der med den Betsignelse, som den Allers høieste har behaget at forunde os, efter vor Død skal forholdes, saa har vi tillige besluttet, at saafremt den algode Gud fremdeles vil forunde os den Formue, som vi hidtil eie, til vores dødelige Afgang, og naadigst forskaane os for saadanne Uheld, være sig Ildbrand, Krig, Dvægsyge paa Gaard og Gods, o. a. d., hvilket kunde formindske vor fælleds Formue, som i vores under Dags Dato oprettede Testamente er benævnet, saa beslutte vi herved at oprette, i allerunderdanigst Haab om Kongelig allernaadigst Approbation og Confirmation, et Fidei Commis af fire og fyrgetyve tusinde Rigsdaler, som vi bede om Kongelig Approbation paa at maatte kaldes: Det Beenfeldske og Lichtenbergske Fidei Commis.

---

*) Denne Disposition med Tilhørende er vel trykt (Aarhuus i fol.), men er kun til i saa Aftryk. Her meddeles af Indholdet kun, hvad der vedkommer Almeenheten, men ikke de mange Gaver til enkelte Personer, Slægtinger, Venner, Lyvende og Andre.

Denne Capital af 44000 Rb. skal være og forblive til evig Tid, saa længe Verden staaer, et uroffeligt Fidei Commis, hvis Renter anvendes paa den Maade og til det Brug, som her af os med fælleds Overlæg samt god og velberaad Du foreskrives, fastsættes og bestemmes.

I. Den nysmeldte Capital 44000 Rb. skal fastgøres, være og forblive vort Fidei Commis'ses Fond, og enten blive staaende paa 1ste Prioritet i Ferridslevgaard og Gods eller udsættes paa Rente mod Sikkerhed i Jordegods og faste Eiendomme efter de samme Regler som anvendes til Sikkerhed for Umyndiges eller offentlige Stiftelses'ss Midler. Skulde det hændes, at Renterne blive lavere, end de nu ere, maae de af Renterne bestemte aarlige Udbetalinger proportionaliter formindskes for Enhver af dem, der skal oppebære samme.

II. Af Fidei Commis'sets Indkomster skal udbetales aarlig til hvert Mars 1ste Juli som følger:

1. Tilsynsmanden for at have Opsigt og Tilsyn med Udbetalingen af Legaterne og med den hele testamentariske Disposition's Indholds Udførelse samt for sin Umage med Correspondencen og med at holde Protocolen over hver Post i Orden, aarlig 200 Rb.

2. a. Til otte af de ældste, fattigste og skrobeligste eller vanføre af de Byer og Sogne, som høre til Ferridslevgaard's Gods, enten det er Mand eller Kone, Karl Dreng eller Pige af Bendestanden, udbetales til hver aarlig 12 Rb.

b. Til otte andre, mindre skrobelige men dog trængende, enten de ere Aftægtsfolk, Junderster, Boels- eller Huusmandsfolk af Godsset, til hver aarlig 8 Rb. — Af disse to Poster udbetales det halve til hvert Aarsaar og det andet halve til hvert Mars 1ste Juli.

c. Til 12 af de fattigste Gaardmænds eller Huusmænds Børn af Nebel Sogn, som søge Serridslev Skole og ere de lærvilligste og skikkeligste samt har opnaaet deres 12te Aar, bestemmes til Bøger Klæder og Skrivematerialier (thi disse Børn, enten de ere Dreng eller Pige, skal lære at skrive, og Drengene desuden lære at regne) aarlig til hvert Barn, saa længe indtil det har været til Confirmation, 10 Rd.

d. Til 8 af Godsets Gaardmænds eller Huusmænds Børn af Serridslev Sogn, som søge Tvingstrup Skole, under samme Vilkaar, som under Lit. c. nys foran er meldt, til hvert Barn 10 Rd. aarlig.

Over disse under 2 a. b. c. d. anførte Legata forfattes 5 ordentlige Protocoller, hvori denne Post indføres, og af disse bliver een hos Serridslevgaard's Gier, een hos Sognepræsten for Nebel Sogn, een hos Sognepræsten for Serridslev Sogn, een i Serridslev Skole, og een i Tvingstrup Skole. Udi disse Protocoller indføres de Nydendes Navne og Fødested, Alder, Opholdssted, Af- og Tilgang, og Attester, at de virkelig ere fødte her paa Godset og bestandig har opholdt sig paa samme. Serridslevgaard's Giere og Sognepræsterne i de Sogne, hvori Godset ligger, bestemmer Besættelsen istedetfor de Afgaaende i hver af disse Classer; og i Tilfælde at disse Mænd skulde blive af forskellige Meninger, hvilken Person eller Barn der fremfor en anden skulde anses for meest competent, da voteres der imellem dem, og er der lige Stemmer, tilkaldes Sognefogeden og Medhjælperne hver i deres Sogn, som forundes hver en Stemme, da det saa formodes, at der vil udkomme en Pluralitet.

e. Til 3 gamle fattige Enker af Bøndestanden paa Serridslevgaard's Gods, som udnævnes af Gaardens Gier, efter at de med Præsten og nogle af Sognemændene har beviist, at de have været gode Huusmødre og ikke været Marsag til, at deres Mænd have efterladt dem i Armod, til hver aarlig 10 Rd.

Skulde der ikke findes tre saadanne Enker paa Godset, gives det Overskydende til Nebel Sogns andre Fattige, der ei nyde andet Tillæg af Legater, og dette uddeles da af Sognepræsten i to Terminer aarlig.

f. Til Skoleholderens Løn i Serridslev Skole gives foruden hans bestemte Løn efter de kongelige Anordninger et aarligt Tillæg af 40 Rd. Hvorimod foreskrives, at der stedse skal søges duelige Mænd til Skoleholdere, som har rette faste Grunde i den christelige Religion og sande Jesu Lære, samt skal være perfect i at kunne undervise Børn, foruden deres øvrige Lærdom, i Læsning, at forstaae hvad de læse, samt i at skrive og regne. Og da vi Testatores har ladet forrige Aar en ganske ny Skole opbygge i Serridslev, som har kostet 1000 Rd., og Indretningen er saaledes, at Skolebørnene inddeles i tvende Classer, saa skal denne Indretning bestandig vedblive.

g. Paa samme Maade og under samme Vilkaar gives Skoleholderen i Tvingstrup Skole ligeledes et aarligt Tillæg til sin Løn af 20 Rd.

3. Saalænge Generaladjutant Herman Frederik Korbitz lever, nyder han aarlig af dette Fidei Commis 400 Rd.; men efter hans Død skal denne Sum aarlig udbetales til de Børn af den Lichtenberg'ske Slægt fra

Stammehuset Bistrup, som ei ere Stammeholdere, saaledes at naar der ere flere Børn paa Stamhuset end Stamholderen, disse da nyde godt af denne aarlige Sum, og tager da enhver af de Børn, som findes, Deel herudi saaledes, at en Broder faaer dobbelt mod en Søster.

Naar ingen Competenter til disse 400 Rd. findes af den Lichtenbergske Slægt fra bemeldte Vidstrup Stamhus, anvendes disse 400 Rd. til Officeers- og Underofficeers-Børns Opdragelse og Underholdning af de i Jydland værende Rytter- og Dragon-Regimenter efter saadan en Plan, som Tilsynsmanden over dette Fidei Commis med det Collegio, hvorunder Regimentet forterer, naar Casus eksisterer, maatte komme overeens, dog saaledes, at det Regiment, som nu kaldes jydsk Regiment lette Dragoner, stedse har Forret.

4. Saalænge Kammerherre Johan Christian Gotthold Rorbiß lever, nyder han ligeledes aarlig til hver 1ste Juli 300 Rd. Efter hans Død bestemmes disse 300 Rd. til 30 Rytter- eller Dragon- og Muskveteer-Børn af begge Kion til Underholdning og Opdragelse, saa at hver af disse Børn i deres Skoleaar og saa længe indtil de har været til Confirmation og selv kan tiene for deres Brod, nyder aarlig 10 Rd. Det nu kaldte jydsk Regiment lette Dragoner, i hvilket jeg Ve en f e l d t har tient mig op i 36 Aar fra Cadet til virkelig Oberstlieutenant, sammes tilhørende Børn skal fornemmelig være berettiget til at nyde dette Legatum, men hvis der ikke er saamange Dragonbørn ved dette Regiment, da kan andre Regimenters Rytter- eller Muskveteerbørn tildeles det, som dette Regiment's Dragonbørn ikke oppebærer, og

har i saa Fald Tilfynsmanden over Fidei Commisset paa den Tid at træffe den fornødne Arrangement med Krigscollegiet, paa det at Hovedhensigten med dette Legato, som er: gemene Dragon-, Rytter- eller Musketeeerbørns Opdragelse og Understøttelse paa den sig bedst passende Maade kan opnaaes.

5. Til een af de mindst formuende Præstesonner af Boer Herred i Nørhuus Amt, Nørhuus Stift, som dimitteres fra Horsens Latinske Skole til Universitetet i Kjøbenhavn eller hvor samme maatte blive forflyttet, bestemmes aarlig til hvert Aars 1ste Juli 300 Rd. Disse 300 Rd. deponeres, saasnart bemeldte Person er bleven indskrevet som academisk Borger, i Universitetets Dvæstur uden Renters Svarelse, og udbetales ham udi 3 paa hinanden følgende Aar, til hvert Aars 1ste Juli 100 Rd., til hans Understøttelse og Studeringers Fortsættelse. — Indtræffer det i et eller flere Aar, at ingen saadan Præsteson dimitteres fra Horsens Skole til Universitetet, da skal disse 300 Rd. anvendes til Udstyr for en Præstedatter, som samme Aar vorder givet, hvis Fader er Præst i Boer Herred. Skulde det derimod i et eller flere Aar være, at hverken Præsteson som meldt dimitteres til Universitetet, eller Præstedatter som meldt blev givet, anvendes i hvert et saadant Aar, i hvilken ingen af Delene indtræffer, disse 300 Rd. paa følgende Maade. Capellaniet i Kattrup faaar et Gratuit af 100 Rd. De 8 Skoler i Boer Herred, som ei er forbunden med Deguekald, hver 15 Rd. Til nyttige Vegers Anskaffelse for Almuen saavel i det religiøse som oeconomicke, historiske og moraliske Fag bestemmes hver af

de 14 Sogne i Voer Herred 5 Rd., og Nebel Sogn desuden i samme Hensigt 10 Rd. — Gaaer flere Voer Herreds Præstesønner i eet og det samme Aar fra Hørfens Skole til Universitetet, og samtlige ere lige fattige, da nyder den Fortrinnet til dette Legatum, som af Skolens Rector faaer det bedste Testimonium i Henseende til Flittighed og Sædelighed, og den paafølgende Præsteson af nysnævnte Herred kan da gives Expectance paa det kommende Aars Udbytte. Indtræffer det Fald, at Præstedottere i Mangel af Præstesønner skulle nyde godt af dette Legato, og at flere Præstedottere i et Aar givtes, da skal den, hvis Fader har boet nærmest her ved Serriidslevgaard, have Forret for den, hvis Forældre har boet længere fra Gaarden, og er der tvende, som ere fødte og opdragne lige nær herved, bestemmer Stedets Biskop tilligemed Fidei Commissets Tilsynsmand, hvo af dem der skal have Udstyret, ligesom der og kan i Henseende til Præstedotterne gives lige saadan Expectance paa det følgende Aar, som oventil ved Præstesønner er meldet.

III. Som forste Tilsynsmand over dette Fidei Commiss indsatte vi den udnævnte *Executor testamenti* Hr. *Doctor juris* Erik Sammeleff. Skulde denne vor Ven imidlertid ved Døden afgaae, forbeholde vi os selv at udnævne en anden i hans Sted. Men naar de af os udnævnte Tilsynsmænd enten døde eller frastige dem Tilsynet eller blive ved den Alder, at dem mangler fornøden Virksomhed til ret at forestaae og bestyre denne Stiftelse, indsættes Tilsynsmændene af det Kongelige danske Cancellie med Kongelig allernaadigst Confirmation,

XVII

dog at den saaledes bestillede Tilsynsmand stiller siffer Caution, ligesom og Fidei Commissets Documenter deponeeres, naar den afgaaende Tilsynsmand har gjort Rede og Rigtighed, i det danske Cancellie.

IV. Tilsynsmanden skal være pligtig til een Gang om Aaret at aflægge Regnskab for dette Fidei Commissets Anvendelse, og skal enhver Person navngives, som nyder godt deraf. Dette Regnskab skal ogsaa indrykkes i saadanne Tidender eller Aviser, som havees i Almindelighed her i Landet.

V. Naar *Executor testamenti* efter begge vores Død tiltræder sit Opsyn over dette Fidei Commis, har han at lade denne vores Disposition trykke. Aftryk deraf tilskilles ethvert af de Kongelige Collegier i Kiøbenhavn, et Exemplar til hvert Stift i Danmark til Stifts-Archiverne, et til hvert af de i Sydland indquarterede Regimenter, som udbedes stedse opbevaret i Regimenternes Archiver, et til Provsten for Voer Herred og et til hver Sognepræst i samme, samt et til den residende Capellan for Kattrup Tøllstrup og Ørridslev, som stedse leveres fra Mand til Mand i Embedet. Saa forbliver og stedse et Exemplar ved Ørridslevgaard eller dets Gudses Archiv, og endelig et udi hver af de i denne Disposition benævnte Ørridslev og Tvingstrup Byers Skoler.

VI. Skulde noget af det her bestemte kunne udtydes paa forskjellige Maader, da skal *Executor Testamenti* have *votum decisivum*.

At dette saaledes er vor bestemte Villie, og at vi med fuldkommen Overlæg og Forstands Brug have be-

flattet dette Fidei Commissis Indretning, bekræfte vi med vore egenhændige Underkrivter.

Paa Serridslevgaard paa vores 36te Bryllupsdag den 25de Oct. 1800.

F. C. E. Veensefeld.

G. C. Veensefeld
fodt Lichtenberg.

Uf disse to Wgtesfolk afgif Kammerherre Veensefeld først ved Døden, og hans efterlevende Enkefrue, efter den ved deres gjensidige Testamente den vængstlevende givne Ret til at raade over Voet og giøre forandret Bestemmelse med sine Efterladenskaber, fulgte Serridslevgaard og Gods, og istædtsfor Dr. Hammeloff indsatte (doværende) Borgemeister N. C. Caroe i Horsens og Herredsfoged N. Borck paa Voller til *Executores testamenti* og Opsynsmænd over det stiftede Fidei Commiss. Hun giørde, først under 19de Juli 1804 („min gode sal. Mandis Fødselsdag“), og senere under 12te Aug. 1806 nye testamentariske Bestemmelser, af hvis Indhold følgende meer eller mindre vedkommer Almsenheden.

Min Broder søn Capitain Gerhard de Lichtenberg eller hans Livsarvinger udleveres to Sølv-forgylde Terræter med Fæde, alt Damaskes Dækketoi med Navn og Vaaben, 2 Duge og 24 Servietter Siffer-Damask, og et Rhinoceros-Horn; disse Stykker ønsker jeg, maac fordsibe ved Stamhuset Bisstrup.

Min Søsterdatter Frue Gerhardine Bersdorff, nu gift med General-Prigs-Commissair Serene d'Acqueria hendes 4 Børn gives hver 1000 Rd. Men disse Capitaler gives paa Vilkaar, at Renterne anvendes

til Borneens Vedste, saalænge de ere ugifte, og at Capitalerne udbetales demnem til Brudegave, ligesom de Tid efter anden gifte sig, saafremt de forblive og etablere sig her i Danmark. Men hvis det stædte, at nogen af dem ei blev i Landet men udvandrede, eller antog anden Religion end den lutherste, da bortfaldter denne Gave for enhver saadan, og derimod tilfalder den fattige Vorn i Horsens, der fornemmelig behøve Understøttelse til Erdragelse, til 18de Mars Fynde, saasem Præssters, Wittaires, Riobmands eller Embedsmands Vorn, hvis Forældre enten ere døde eller ei have Naad og Gøne til at opfoede dem, til Nytte i Fremtiden at ernære sig selv. Capitalen sættes i dette Fald i den Sikkerhed, Lovene for Umyndiges Midler fordre, og under Horsens Eegnepræsles og Magistrats Beskyrrelse, der anvender Renten som bestemt, alt under Stiftamtmandens og Bispsens Oversejyn.

Til Prydelse for Horsens Raadsue gives 1000 Rd., hvilken Capital *Executores* til dette Diemeds Opnaaelse efter Overlæg med Magistraten anvende.

Til Spindeskolen her i Vorn dets Forskerrelse, og paa det at militaire Vorn deraf herefter som hidtil kan have Nytte, gives 1000 Rd. Denne Capital udbetales Skolens Inspecteuer og beskyres paa samme Maade som de øvrige Capitaler, Skolen allerede er. Skulde i Tiden en nyttigere Indretning kunne opstaaes, hvortil Skolens øvrige Capitaler blive anvendte, maae disse 1000 Rd. ogsaa dertil anvendes, dog at det alene skeer til Alids og Arbeidsenheds Fremme og saalige Verne Garn deraf i Horsens.

Til de Fattige i Horsens gives 2000 Rd., som udbetales til Eegnepræslen og Magistratu og administrere

res ligesom de til Fattigvæsenet af Andre givne Capitaler under Fundats-Forvalterens Regnskab. Renten deraf uddeles til stiftelige Trængende, som af Magistrat og Sognepræst dertil findes værdige, efter deres Antal Værdighed og Trang.

Til min sal. Mandts og mit Gravstedts Conservation ved Nebel Kirke hensesættes 300 Rd., som til Herredetsprovsten betales, der udsætter samme blandt Herredets pnbliqve Midler mod lovbefalet Sikkerhed og Ansvar, Renten deraf udbetales Sognepræsten for bemeldte Kirke, der har den Godhed deraf at lade Alt hvert andet Aar forsyne med Oliefarve og at forbedre og vedligeholde Jernværket og Inscriptionen saaledes, at det Mand fra Mand kan være en Grundring for Efterskægten.

Til Skolevæsenets Forbedring i Erridslev og Bled Byer gives 400 Rd. og efter Mad. Pertous Død det af hende beboede Huus i Kattrup, som da sælges. Renten af disse Summer anvendes til en Skoleholders Lon til de smaa Børns Underviisning i bemeldte Byer, fordi disse to Byer for nærværende Tid har saa langt til Skole, at Børnene ei kan taale at gaae den lange og besværlige Vej, de har til at søge den Skole, de henhøre til. Og da dette er en Forøgelse af Fidei Commis Planens 2den Postes 2det Punct c. d., saa forholdes med Capital, Opsigt, Udnævnelse og Uddeling saaledes, som ved disse er fastsat.

En Capital af 800 Rd. gives, hvoraf Renterne anvendes til 4 navngivne Lemmer af Erridslev Hospital, men efter deres Død henfalder Renterne til Erridslev By og anvendes saaledes: den halve Rente til at forsyne de fattige Skolebørn med nyttige Vøger, Papir og Skrivematerialier; den anden halve Rente til Skoleholderens

aarlige Løn og Indkomsts Forbedring. Og da ogsaa denne Gave er en Forøgelse af Fidei Commis Planen, forholdes med Uddeling, Opshyn ic. som derved foreskrevet. 2det Punct *e. d.* bliver uforandret, men i Steden for, at samme forhen var indskrænket til Godsjet, udvides samme nu til Sognene, uanset hvad Gods de maatte høre under. 2det Punct *e.* Da de tre Enker nu ei kan findes paa Godsjet, saa bestemmes Gaven til to Enker af Rebel og een Enke af Ørridslev Sogn eller Rebel Sogns andre Fattige efter sammes Indhold.

Det Veensfeldske og Lichtenbergske Fidei Commisfes Capital maa ei formindskes under den for samme bestemte Capital 44000 Rb., thi i Tilfælde, at samme ei anderledes kunde udkomme, skal i de andre Gaver rabatteres saa mange Procento som behøves. Men blev Boets Formue større end forudset, skulde det Overskydende i det mindste tildeels tilfalde Fidei Commisfet.) — —

Da jeg (1806) finder, at min sal. Mand's saavel som mit og Families Dnske kan opnaaes i Henseende til det Vidstrupske Stamhuus og den Lichtenbergske Stammes Conservation i modende Tilfælde, at uopdragne Børn med en ung Enkemoder kunde behøve mere Understøttelse end allerede af mine sal. Forældre er fastsat, og ubi min sal. Mand's og min Bestemmelse i Fidei Commisfets 3die Post er benævnet; thi bestemmes den Capital 10,000 Rdr. af *Executores* at udtælles og udsættes blandt Fidei Commisfets øvrige Capitaler, men Renterne ene at anvendes til Bedste for Enker og Børn af det Vidstrupske Stamhuus, førend den nævnte Fordeling af Overskuddet foretages.

Sang for Disciplene i Horsens lærde Skole.

(1835)

I Høthers By staaer en gammel Gaard
 I Ly af skuggende Linde,
 Den kjærlig mindes i Ungdoms Vaar
 Og medens Aarene rinde.
 Hvor Munkens Kyrie fordem lod,
 Naar Dagens Lys giennem Mulmet brød,
 Did sturder nu
 Ungdommens Hu,
 Dukkende Wiisdom at lære.

Hvad herlig grundskede Vidskabs Søn
 Ved Dag og natlige Lampe,
 Hvad kjær han virked i Lys og Løn
 I Ketsunds hædrende Kampe,
 Hvad Skoldes Fædre og Drot og Gud:
 Det lære Ungersvend bold og prud!
 Livlige Sind
 Luende Kind
 Bluse ved Fædrenes Minde!

Den kjære Gaard med den By og Land
 Vel gjemte Minder saa kjære;
 Hvor Danse særdes paa Land og Strand,
 Man Dyd og Daad vel kan lære.
 Her Hiarne Skiald quod om Frodes Død,
 Hitt Griffenfeld saak i Gravens Skied,
 End, Foller, Du
 Kalder i Hu
 Vor giæve Christian den Fierde.

Da flittig Vebning, paa Bænken sad,
 Til Mand blev modnet tilvisse,
 Til Livets Daad gif han freidig glad,
 Vandt Egelsø om sin Jøse.
 Det vidner Guldberg og, Svane, du;
 Det Brøndsted, Hørnsfyld jo vise nu;
 Det vidner ret
 Lovens rns Vi;
 Og signet er de Vedles Minde.

Etad længe hædret, du kjære Gaard
 Med Dods og Dngtighedens Minde!
 Dig Sønnen ære i Ungdoms Vaar
 Og medens Aarene rinde!
 Hvit skatte Ungdommen Kundskabs Værd
 Og modnes herlig til Manddoms Færd!
 Ved Flid og Dyd
 Med Ungdoms Frød
 Sid stedse blomstre Horsens Skole!

XXIII

Hoved = Examen i Horsens lærde Skole for 1842 tager sin Begyndelse Onsdagen den 14de September, og fortsættes derefter hver Dag fra Kl. 9 til 1 og fra 3 til 6 i følgende Orden.

Onsdag den 14de September.

Formiddag. Candidaterne. Latin, Tydsk, N. L.
Eftermiddag. Candidaterne. Historie, Geographie, Mathematik.

Torsdag den 15de September.

Formiddag. Candidaterne. Græsk, Hebraisk.
2 og 1 Klasse. Religion.
Eftermiddag. Candidaterne. Fransk, Religion.

Freitag den 16de September.

Formiddag. 4 Klasse. Latin.
3 Klasse. Naturhistorie.
Eftermiddag. 2 Klasse. Latin.

Løverdag den 17de September.

Formiddag. 4 Klasse. Historie og Geographie,
3 Klasse. Historie.
Eftermiddag. 3 Klasse. Geographie.

Mandag den 18de September.

Formiddag. 2 Klasse. Græsk,
Eftermiddag. 4 og 3 Klasse. Mathematik.

Tirsdag den 20de September.

Formiddag. 4 og 3 Klasse. Græsk.
Eftermiddag. 2 og 1 Klasse. Naturhistorie.

Onsdag den 21de September.

Formiddag. 4 og 3 Klasse. Hebraisk.
Eftermiddag. 1 Klasse. Latin.

Torsdag den 22de September.

Formiddag.	4 Glasfe.	Franst.
	2 Glasfe.	Historie og Geographie.
Eftermiddag.	3 Glasfe.	Franst.

Fredag den 23de September.

Formiddag.	4 og 3 Glasfe.	Religion og N. T.
Eftermiddag.	1 Glasfe.	Historie og Geographie.

Lørdag den 24de September.

Formiddag.	3 Glasfe.	Latin.
Eftermiddag	Kl. 3½.	Syngeprøve med hele Skolen.

Mandag den 26de September.

Formiddag.	4, 3, og 2 Glasfe.	Tydsk.
Eftermiddag.	1 Glasfe.	Tydsk.

(De skriftlige Prøver ere anstillede, forend disse mundtlige tage deres Begyndelse).

Videnskaberne, Skolens, og Ungdommens Belyndere og Venner indbydes herved til at overvære denne Examen.

Lørdagen den 1ste October F. M. Kl. 10 foretages Prøven med dem, som ønskes optagne i Skolen.

Undervisningen i det nye Skoleaar tager sin Begyndelse Mandagen den 3die October.
